

ძველი - ახალი რაკურსით ანუ გმირთა იდენტობის საკითხი დროში

გიორგაძე ნინო

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თელავი
<https://doi.org/10.52340/idw.2021.518>

აბსტრაქტი. თანამედროვე ქართული ლიტერატურული პროცესების განვითარებაში თავისი მოკრძალებული წვლილი შეაქვს როლანდ გიორგაძეს. მისი პოეტური და პროზაული ნაწარმოებები პერიოდულად იბეჭდება ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში. მწერლის შემოქმედების ძირითადი ნაწილი წარმოდგენილია რამდენიმე კრებულის სახით: „ოცნების პრეზიდენტი“ (2001), „გზა“ (2011), „მახილი“ (2017) და „დისო, დისო“ (2020).

ჩვენ ყურადღება შევაჩერეთ ბოლო კრებულში გამოქვეყნებულ რომანზე „დისო, დისო.“ მწერალმა ყოველგვარი შელამაზების გარეშე მრუმე, მაგრამ ზედმიწევნით რეალური ფერებით დაგვიხატა XX საუკუნის 90-იანი წლების ქართული ყოფა. რომანში ზუსტი აქცენტები კეთდება ქვეყნის სულიერ მდგომარეობაზე, ამ მდგომარეობით შექმნილ ტრაგიკულ რეალობაზე, უიდეო საზოგადოებაში დეგრადირებული ადამიანის დაბადება-აღზევების სამწუხარო მიზეზებზე. უკეთურებას ყოველ დროში ახალი აწმყო აქვს და ეს აწმყო რომანში ელეფთერის სახით ვლინდება.

რომანს გარკვეულწილად პუბლიცისტური იერი დაჰკრავს. როლანდ გიორგაძე ღიად საუბრობს ყველა პრობლემაზე. მას არც პოლიტიკური ალლო ღალატობს და არც მოვლენების სწორი განსჯისა და შეფასების უნარი. მოუვლელი ქვეყნის დალი დასტყობია ყველა სფეროს, არად ფასობს ღირსება, ქვეყნის უანგარო სიყვარული.

„დისო, დისო“ შეგონება-სენტენციებით გაჯერებული რომანია, რაც ნათლად წარმოაჩენს მისი ავტორის ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, ამალღებული ღირებულებებისადმი ერთგულებას.

მწერალი კარგად აცნობიერებს ლიტერატურული ნაწარმოების დანიშნულებას და ამიტომაც მოზომილია მისი ყოველი სიტყვა და ფრაზა. როლანდ გიორგაძე მნიშვნელოვანი სათქმელის გადმოცემას, შეკუმშული ფორმით, სიტყვიერი ლაკონიზმით ახერხებს.

ავტორს სამშეოზე გამოაქვს დროისგან დაღდასმული, სულიერი შეჭირვების დრამატული სურათები, ეკონომიური სიდუხჭირით გამოწვეული ყოფითი დეტალები, რაც ეროვნული გადაგვარების შიშსა და გენოციდამდე მისულ საფრთხის შეგრძნებას იწვევს. მწერლის მიერ ეროვნული-სახელმწიფოებრივი ნაკლის მხილება თვითგვემად, ნიშნისმიგებად არ აღიქმება. მისი მიზანია დააფიქროს მკითხველი, მიანიშნოს ზნეობრივ-სარწმუნოებრივი ცხოვრების მნიშვნელობაზე, სიყვარულისა და დანდობის სიკეთეზე. ეროვნული თვითმყოფობის შენარჩუნებას იგი ეკლესიის წიაღში ხედავს და ეროვნულ-სარწმუნოებრივი გადაგვარების ამ ნაცრისფერ ფონზე პრობლემებიდან გამოსვლის გზებსაც სახავს.

ვფიქრობთ, „დისო, დისო“ საგულისხმოდ მოვლენაა თანამედროვე ქართულ რომანისტიკაში და ის აუცილებლად მიიქცევს მკითხველი საზოგადოებისა და სალიტერატურო კრიტიკის ყურადღებას.

საკვანძო სიტყვები: დისო, ელეფთერი, შეგონება-სენტენციები, სიტყვიერი ლაკონიზმი.

თანამედროვე ქართული ლიტერატურული პროცესების განვითარებაში თავისი მოკრძალებული წვლილი შეაქვს როლანდ გიორგაძეს. მისი პოეტური და პროზაული ნაწარმოებები იბეჭდება ისეთ ჟურნალ-გაზეთებში, როგორებიცაა: „ცისკარი“, „განთიადი“,

„ლიტერატურული საქართველო,“ „ჭოროხი,“ „სალიტერატურო გაზეთი,“ „კალმასობა,“ დილა,“ და სხვა. როლანდ გიორგაძის შემოქმედების ძირითადი ნაწილი წარმოდგენილია რამდენიმე კრებულის სახით: „ოცნების პრეზიდენტი“ (2001), „გზა“ (2011), „მახილი“ (2017) და „დისო, დისო“ (2020).

ჩვენი ყურადღება გვინდა შევაჩეროთ ბოლო კრებულში შეტანილ რომანზე „დისო, დისო.“ მწერალმა ყოველგვარი შელამაზების გარეშე მრუმე, მაგრამ ზედმიწევნით რეალური ფერებით დაგვიხატა XX საუკუნის 90-იანი წლების ქართული ყოფა. რომანში ზუსტი აქცენტები კეთდება ქვეყნის სულიერ მდგომარეობაზე, ამ მდგომარეობით შექმნილ ტრაგიკულ რეალობაზე, უიდეო საზოგადოებაში დეგრადირებული ადამიანის დაბადება-აღზევების სამწუხარო მიზეზებზე. უკეთურებას ყოველ დროში ახალი აწმყო აქვს და ეს აწმყო რომანში ელფეთერის სახით ვლინდება.

რომანს გარკვეულწილად პუბლიცისტური იერი დაჰკრავს. როლანდ გიორგაძე დიად საუბრობს ყველა პრობლემაზე. მას არც პოლიტიკური ალღო დალატობს და არც მოვლენების სწორი განსჯისა და შეფასების უნარი. მოუვლელი ქვეყნის დაღი დასტყობია ყველა სფეროს, არად ფასობს ადამიანური ღირებულებები, ქვეყნის უანგარო სიყვარული. ავტორი სამშობლოს ხსნას ვერ ხედავს გულანთებულ სადღეგრძელოებში, ყელში ბურთადგარჩილ ამოძახილში: „იყიდება საქართველო!...“ ეს მრავალსაუკუნოვანი ჭირია და ამას ნაბახუსევზე წამოძახილით და ლოყაზე ჩამოგორებული ცრემლებით ვერ შევაჩერებთ, მის დასაძლევად ქმედითი ნაბიჯებია საჭირო.

შემთხვევითი არაა, რომ რომანი მოფილოსოფოსო გიორგის ფიქრებითა და მისი მეგობრების ლხინით იწყება. ამ ახალგაზრდებში ნიჭიერი, საღად მოაზროვნე ერის ღირსებებიც ვლინდება, მაგრამ გურამიშვილის მაქსიმაც იკვეთება: „ჭკუა უხმარ არს ბრიყვთათვის...“

„დისო, დისოს“ სამყაროში ავტორს მრავლისმთქმელი დიალოგით შევყავართ. გიორგის ბაასი საკუთარ თავთან გარკვეულწილად ქართულ ხასიათთანაც ასოცირდება. ბრძნულადმეტყველი გიორგი ქმედითობით მოიკოჭლებს. მან ბევრი რამ იცის. იცის, რომ უმოქმედო და უშინაარსო ცხოვრებამ სიზარმაცის სენი შეჰყარა, ისიც იცის, რომ სიზარმაცეა „თავი და თავი ყველა უბედურებისა“, „უქმად გდებისგან თოხიც კი ჟანგდება და გულს რაღა მოუვა?“... წუთისოფლის სიღრმე-სიგანესაც კარგად ზომავს ჩვენი დროის გმირი და მის ამაოებასაც თავისებურად წარმოგვიდგენს: „წუთისოფელი დაუნდობელია, მომაბეზრებელი ერთფეროვანი ყოველდღიურობა გულს აუხეშებს, თუ ვერ შეძელი წუთისოფლის გამრავალფეროვნება, სულს ჩრჩილი მოედება, დაიჟანგდება.“ „წუთისოფელში მოვლინება რაღაც ამოუცნობი კანონზომიერების ნაყოფია. შემთხვევით არაფერი ხდება და მადლობელი უნდა იყოს ამისთვის კაცი. სამარადჟამო სიცოცხლის შანსი გვეძლევა, თუ რწმენაში არ მოიკოჭლებ. მოვლინებასაც ათასგვარი ვალდებულება მოჰყვება...კისრისტეხით გარბის დრო, გიჟივით მიჰქრის. როგორც იტყვიან, თავის მოფხანის დროც არ არის, თუ მიძინებული არ ხარ. მიძინება კი სიკვდილია. დრო დიდი განძია, ოღონდ ჭკუით უნდა მოხმარება. უკან მიიხედე, უკან, როგორ ახერხებდნენ შენი წინაპრები. გუთანიც ეჭირათ ხელში, ხმალიც და ღმერთისთვისაც იცლიდნენ. როდის უნდა მოეწყინათ? დღეს ღმერთიც მივიწყებულია. როცა ღმერთს ივიწყებ, ყველა მიწიერი მომაკვდინებელი მანკიერებები წამოყოფენ თავს და მის მონად იქცევი. ფულია დღეს ღმერთი და ამ ღმერთს ეთაყვანება ყველა. სხვა დროა ახლა, სხვა დრო, ღმერთის დავიწყების დრო...უცნაურ ეპოქაში მოგვიწია ცხოვრებამ. (2020:6).

აქვე გვინდა შევნიშნოთ, რომ „დისო,დისო“ შეგონება-სენტენციებით გაჯერებული რომანია, რაც ნათლად წარმოაჩენს მისი ავტორის ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, ადამიანური ღირებულებებისადმი დამოკიდებულებას. აქედან გამომდინარე, ნაწარმოები დამოძღვრითი ხასიათის ელფერს იძენს, თითოეული სიტყვა მკითხველის გულამდე მიდის, ყოველი გმირი ნაცნობია, შენი გარემოდანაა, შენი ეპოქის შვილია თავისი ნაკლითა და ღირსებებით. ცოცხალი ინტონაციებით შეფერილი ფილოსოფიური დასკვნები რეპლიკებადაც აღიქმება, რაც მკითხველს სიტუაციის გააზრებასა და შეფასებაში ეხმარება.

მწერალი კარგად აცნობიერებს ლიტერატურული ნაწარმოების დანიშნულებას და ამიტომაც მოზომილია მისი ყოველი სიტყვა და ფრაზა. როლანდ გიორგაძე დიდი სათქმელის

ჩატევას, მცირე მოცულობის რომანში, სიტყვიერი ლაკონიზმით ახერხებს. „დისო, დისოს“ ბევრი გმირი ჰყავს, მაგრამ ყველა მათგანი მთავარი პროტაგონისტის, ელეფთერის სახის სრულყოფას ემსახურება. ელეფთერს საზოგადოების გულგრილობა, ბედოვლათობა, ინდიფერენტული დამოკიდებულება შობს და აძლიერებს. იგი ლიტერატურაში მარტო არ გახლავთ, მისი ყველაზე დიდი წინამორბედი, გეზის მიმცემი კვაჭი კვაჭანტირაძეა.

„წერილში „როგორ ვმუშაობ“ მ. ჯავახიშვილი გვიზიარებს თავისი შემოქმედებითი მუშაობის „საიდუმლოებებს.“ სხვა საკითხებთან ერთად იგი ეხება პროტოტიპის საკითხსაც და აცხადებს, „პროტოტიპი ძლიერ ეხმარება მწერალს: თუ მას თვალწინ ცოცხალი ნაცნობი უდგა, მისი ტიპიც ცოცხალი გამოვა.“ (1987:217). ასეა, „დისო, დისოს“ შემთხვევაშიც. ელეფთერს ჰყავს პროტოტიპი, რომელსაც პირადად შეხვედრია ავტორი, ზედმიწევნით იცნობს მის „საგმირო“ საქმეებს. რომანის იდეური კონცეფციის ჩამოსაყალიბებლად მწერალი რეალურ ფაქტებს ეყრდნობა.

ელეფთერის უზნეობა ძნელად მოსათავსებელია სიტყვიერ ჩარჩოებში, მისი პერსონა დანაშაულებრივი ბუნების მატარებელია, მღვრიე და ამაზრზენია მისი შინაგანი სამყარო. ცხოვრების საზრისად უშრომელი შემოსავალი გაუხდია. რომანიდან ვგებულობთ, რომ ასეთ ცხოვრებასაც თავისი ნიჭი და ტალანტი სჭირდება, ამისთვისაც გარკვეული საფეხურებია გასავლელი. განათლების ფასი და საჭიროება მოკვაჭო ელეფთერმაც იცის. აი, როგორ აცნობს ახალი გზის დასაწყისს ელეფთერი ლუკას, თავის ბავშვობის მეგობარს: „თითქმის ზეპირად ვისწავლე სახარება. არაერთხელ გადავიკითხე „ვეფხისტყაოსანი“...შევიძინე ცალკე წიგნად გამოცემული „ვეფხისტყაოსნის“ აფორიზმები და დავიზეპირე. უამრავი ლიტერატურიდან, რაც მე წავიკითხე, გაგიკვირდება, მაგრამ გამორჩეულად მაინც „კვაჭი კვაჭანტირაძე“ მიყვარდა, რაღაც ჩემული იყო მასში, ვბამავდი (2020:49). „დავიზეპირეო“, უმხელს მეგობარს ელეფთერი, არ ამბობს ვისწავლე, გავიაზრე და გავიზარდეო. ვინც შეიყვარა, აკი ემსგავსა კიდევ...ელეფთერზე უნიჭოაო ვერ ვიტყვით, მაგრამ „უზნეო კაცის წიგნიერება და განსწავლულობა საზოგადოებას დიდ ტკივილად ექცევა ხოლმე“(2020:27), ასე იყო ამ ცრუ და ბოგანო „წიგნიერი“ კაცის შემთხვევაშიც. „ნიჭი საშიში რამეა, თუ დროულად არ მისცემ საჭირო მიმართულებას, შეიძლება დაგლუპოს“ (2020:111). ელეფთერის ნიჭს ვერ გამოუჩნდა ღირსეული მოძღვარი და გეზის მიმცემი. მისი გონებრივი შესაძლებლობების მეპატრონე გავლენიანი კრიმინალი აღმოჩნდა, საგულდაგულოდ წვრთნა და თავისი ბნელი საქმეების აღმსრულებლად აქცია.

ელეფთერმა ასპარაეზზე გამოსვლა სახელების შერჩევითაც დაიწყო. თავის პროფესიას ვერ მოარგო ნათლობის სახელი, ხან დავითი დაირქვა, ხან დემეტრე, ბოლოს ერეკლეს შეეთვისა. „ერეკლე ყველაზე მეტად მომწონს, კარგად ჟღერს, ასე სჭირდება საქმეს...ასეთი სახელით რომ გაეცნობი კაცს, სულ სხვანაირი მოწიწებით განეწყობა შენ მიმართ. სახელი, ძმაო, დიდი შინაარსის მატარებელია“(2020:38). -ამ დიდი სიბრძნითაც გააოცა ბავშვობის მეგობარი ერეკლედ წოდებულმა. ელეფთერი ვერ აცნობიერებს, რომ სახელი კი არ ალამაზებს ადამიანს, არამედ ადამიანი-სახელს. მეფე ერეკლეს შემდეგ შეიყვარა ეს სახელი ქართველმა. ელეფთერსაც გმირი მეფის გამო ესათუთებოდა, ალბათ, მაგრამ მას ვერანაირი ბრწყინვალეობა და ხიბლი ვერ შემატა, ჯღანვიტ მიეტმასნა მის უგვანო სახეს.

ელეფთერს სათავისოდ კიდევ ერთი სახელი აქვს გადანახული. ჩვენი აზრით, დისოც ელეფთერია. დისო მეტ მანკიერებას ინახავს თავის თავში, ვიდრე ელეფთერის მონათხრობი იტევს. დისო ემშაკეული ორეულია ელეფთერის სულში ჩასახლებული, რომელიც ვერც დაუძლურებულ, დამცირებულ, გალახულ ელეფთერს ტოვებს, ვერც ელეფთერი ძლებს უმისოდ. ამიტომაც შემოუძახებს ხოლმე საკუთარ თავს შიგადაშიგ- „დისო, დისო,ავოიე!“

ვინ იცის, რა ბნელ საქმეებს იტევს ელეფთერში დისო?

ელეფთერი კვაჭის ღირსეული ლიტერატურული ნათესავია, ისიც ადვილად არჩევს მსხვერპლს, გულუბრყვილოს და მიმნდობს საქმისთვის ვარგისად იგულვებს და დანაწების გარეშეც წირავს.

ელეფთერმა გარკვეულწილად შეცვალა ბავშვობის მეგობრის, ბერის სამოსით შემოსილი ლუკას ყოფაც, წამიერად ისიც გადაიყვანა მისთვის უჩვეულო ცხოვრების რელსებზე. აღარას

ვამბობთ შეყვარებულ ქალზე, რომელიც დაუნანებლად გაძარცვა, რომელიც გუმანით გრძნობდა, ბედისწერად ქცეოდა ეს ჟღალთმიანი, ლამაზთვალეა კაცი, მაგრამ მზად იყო სიცოცხლედ მიეცა მისთვის.

ადამიანებზე უდიდესი ზემოქმედების ძალას ფლობდა ელეფთერი. ამაში ეხმარებოდა ნასწავლი მანერები, ფსევდო განათლება, მომხიბვლელი გარეგნობა. ამ ყოველივემ დალუპა და დააქცია შემთხვევით გაცნობილი წყვილის ცხოვრება. გვიმ და ეკამ იმდენად იწამეს ელეფთერის კაიკაცობის, რომ შვილიც კი მონათვლინეს. სანაცვლოდ რა მიიღეს? -სრული განადგურება, დამცირება, სიცრუეში ცხოვრება. ნათლიად მოვლენილმა სრულად გაძარცვა ოჯახი, მომაკვდავი მოხუციც არ დაინდო და მისი გადარჩენის ინიციატივით ეკას ნივთებსაც დაეპატრონა.

პატარა ნათლულის განსაკუთრებულ დამოკიდებულებას სინათლის სხივი უნდა შეეტანა ელეფთერში, არარსებული თუ მიძინებული სინდისი უნდა გაეღვიძებინა მასში, მაგრამ ასე არ მოხდა. ყველაზე წმინდამაც ვერ აღადგინა ნათლიაში დარღვეული, წაშლილი ადამიანური ბუნება. ნათელმირნობის ეპიზოდის შემოტანა სწორედ ელეფთერის ბოლომდე დაცემის ჩვენებას ემსახურება. „არა შეჯდა მწყერი ხესა..“ ასეა მისი საქმე, ფსკერზე დაშვებული ფსკერის კუთვნილებაა. გვიან მიხვდა ამას ელეფთერი, გვიან გაახსენდა მათხოვრის ნათქვამი: „გახსოვდეს, არავის მონობაა საპატიო ერთის გარდა,- და ზეცას გახედა,- მით უმეტეს ფულის, მოერიდე, დიდი და დამლუპველი სიყვარული იცის მაგან. მრავალი მინახავს მაგისგან დალუპული და სანაგვეზე მოფართხალე“ (2020:36). ეს ის მათხოვარია, რომელმაც ბაზარში მოპარული ფულიდან არ მიიღო დახმარება, უარი უთხრა ელეფთერს გაკითხულისთვის. იცის ელეფთერმა, განა არ იცის რომ მამონას მონაა, რომ ეშმა სახლობს მასში, მაგრამ დიდად არ ნაღვლობს, არც რამის შეცვლას ცდილობს. „-და შენ ფიქრობ ეშმაკი გარე-გარე დაძრწის?(კვითხება მისი ცხოვრების წესით გაოგნებულ მეგობარს-ნ.გ) ის ყველა ჩვენთაგანშია, ერთი პატარა მოდუნება და მისი ნების აღმსრულებელი ხდები. ყველა მიწიერზე შეყვარებული მისი მონაა. მე, დიდი ხანია, მის ნებაზე დავდივარ და უზარმაზარ სიამოვნებას ვიღებ მისგან“ (2020:103). წმინდა ტიხონ ზადენელი ბრძანებს: „ვინ არის ბრძენი?- ის, ვინც ყოველთვის ფრთხილად იქცევა და უხილავ ღმერთს, როგორც ხილულს, მუდამ თვალწინ იყენებს“ (2020:34). ელეფთერმა ისე იცხოვრა, არცროდის გახსენებია უხილავი ღმერთი, ამაში ვერც გაზეპირებული სახარება დაეხმარა.

რომანის დრამატულ პათოსს ქმნის ელეფთერის მიერ მოტყუებული ადამიანების სასოწარკვეთილი განცდა. ელეფთერის მხატვრული სახის შექმნა მხოლოდ ერთი უკეთურის გამომზევებას არ ემსახურება, ის არც ერთია და არც მარტოა, ბევრი ელეფთერია ქვეყანაზე და მათ საზოგადოება შობს, მოუწესრიგებელი ქვეყნის უსამართლო სამართალი ბადებს. სწორედ, უბედური, პოლიტიკურად წარუმატებელი ქვეყანა ქმნის სასურველ გარემოს ელეფთერების, კვაჭების, ყვარყვარების და მისთანების ლაღი ცხოვრებისათვის. ელეფთერის ცხოველური ნავარდი, ზღვარსგადასული ნიჰილიზმი, უკეთური ცხოვრების რიტმი და წესი შედეგია ქვეყნის სტრუქტურული ნგრევისა და მოშლისა.

ავტორს სამზეოზე გამოაქვს დროისგან დაღდასმული, სულიერი შეჭირვების დრამატული სურათები, ეკონომიური სიღუბჭირით გამოწვეული ყოფითი დეტალები, რაც ეროვნული გადაგვარების შიშსა და გენოციდამდე მისულ საფრთხის შეგრძნებას იწვევს. „დაუსაქმებელია შენი სისხლი და ხორცი. უკანმოუხედავად გარბიან ქვეყნიდან და სხვის ისტორიას ჭედავენ...გონიერი მტრისა თუ ბრიყვი მოკეთის დირექტივებით იწრიტება და იშრიტება ქართული გენოფონდი და გარბიან. შეხედულები , ლამაზები,ნიჭიერები და მოხდენილები. უუნაროები არავის სჭირდება, ძირითადად-ახალგაზრდები, მოდგმის გამგრძელებელნი“ (2020:19). ყოველივე ამის ფონზე კი შეიძლება შედეგი ერთობ სავალალო აღმოჩნდეს, „თუ საშველი არ გამოჩნდა, ამ ლამაზ მთა-გორებს, ნაყოფიერ ველ-მინდვრებს, სხვებიც უმღერებენ, სათავისოდ გამოიყენებენ და დამკვიდრდებიან“ (2020:20). მწერლის მიერ ეროვნული-სახელმწიფოებრივი ნაკლის მხილება თვითგვემად, ნიშნისმიგებად არ აღიქმება. მისი მიზანია დააფიქროს მკითხველი, მიანიშნოს ზნეობრივ-სარწმუნოებრივი ცხოვრების მნიშვნელობაზე, სიყვარულისა და დანდობის სიკეთეზე. ეროვნული თვითმყოფობის შენარჩუნებას იგი

ეკლესიის წიაღში ხედავს და ეროვნულ-სარწმუნოებრივი გადაგვარების ამ ნაცრისფერ ფონზე პრობლემებიდან გამოსვლის გზებსაც სახავს.

როლანდ გიორგაძის შემოქმედების ღირსებად, როგორც შევნიშნეთ, მიგვაჩნია სიტყვიერი ლაკონიზმე. ერთი უბრალო დეტალით, ეპიზოდით მას ძალუმს მნიშვნელოვანზე აქცენტირება.

პროფესიით იურისტი კარგად ერკვევა იურისპრუდენციაში, ზედმიწევნით იცის ციხის კანონები და მისი სუსტი მხარეები. აი, ერთი ყურადსაღები დეტალი: „კოჭლი ნაგლია“, იგივე ელეფთერი ციხიდან გაიპარა. „მომხდარის შესახებ მამამისმა არაფერი იცოდა. ერთხელაც მოსანახულებლად ჩამოსულს უთხრეს, გაიპარაო. გაგიჟდა კაცი. საოცარი იუმორი ჰქონდა იმ სულგანათლებულს, გადაირია: თქვე ბედოვლათებო და დოყლაპიებო, ციხიდან როგორ გაგეპარათო. ეს იყო ერთადერთი ადგილი, სადაც მისი ნახვა და საუბარი შემემლოო. ციხეა თუ საქათმე, ფეხს არ მოვიცვლი, სანამ არ მომიყვანთო. ეს ის პერიოდია, როცა ერთი ხელისუფლება მიდიოდა და მეორე მოდიოდა“ (2020:108). ელეფთერის მამის მიერ „საქათმედ“ სახელდებული ციხე, სამწუხაროდ, „ერთგვარი კოლექციონერია, ადამიანური მანკიერების შემგროვებელი და აღმწესხველი“ (2020:96), კარგი კალმოსნის ხელში ამ კოლექციის „ექსპონანტები“ ლიტერატურულ გმირებადაც იქცევიან ხოლმე.

დასასრულ, გვინდა ყურადღება მივაქციოთ რომანის ენობრივ მხარეს. როგორც საზოგადოდ აღიარებულია, ქართული ენა თავისი გამომსახველობითი საშუალებებით მსოფლიოს უმდიდრეს ენათა შორისაა. როლანდ გიორგაძეს ქართული ენის უშრეტი ენერჯია აძლევს შესაძლებლობას, შეინარჩუნოს თხრობის ბუნებრიობა, წარმოაჩინოს ქართული ენის მოქნილობა, მისი სიტყვიერი სალაროს სიმდიდრე. ყოველი სიტყვა, ფრაზა თავის ადგილზეა, არსად არ კეკლუცობენ მოდური „იზმები“, ქართულისათვის არაბუნებრივი ლექსემები. თითო-ოროლა ჟარგონი და იმერიზმი თუ გამოერევა და ისიც გმირთა ხასიათის სიმკვეთრისათვის.

ვფიქრობთ, „დისო, დისო“ მნიშვნელოვანი მოვლენაა თანამედროვე ქართულ რომანისტიკაში და ის აუცილებლად მიიქცევს ფართო მკითხველი საზოგადოების ყურადღებას.

ლიტერატურა:

1. გიორგაძე რ. (2020), დისო დისო, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი
2. ბიბლია განმარტებებით (2020), ტ.9. გამომცემლობა „პალიტრა L“, თბილისი
3. კვანჭილაშვილი ტ. (1987), მიხეილ ჯავახიშვილის შემოქმედება, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი

The Old with a Fresh Outlook or the Issue of Protagonists' Identity in Relation to Time

Giorgadze Nino

Iakob Gogebashvili State University, Telavi

Abstract

Abstract. Roland Giorgadze regularly publishes his poetry and prose in Georgian literary journals and newspapers and thus humbly contributes to the development of Georgian literary processes. The bulk of his work is presented by the following publications: *Dream President* (2001), *The Road* (2011), *The Cry* (2017) and *Diso, Diso* (2020).

This time we are dealing with the novel *Diso, Diso*. Here, the writer described life in Georgia in the 90-ies of the 20th century in gloomy, yet, very realistic colors without any embellishment. Some very accurate stresses are made upon the poor spiritual state of the country and upon the tragic reality it causes. The novel tries to show the deplorable reasons why a human being in this ideal-free society is doomed to become degraded even if they experience a rise (before a fall). The evil has a new beginning and life in every epoch and this new beginning is presented through the character of Elepter in the novel.

The novel has a slightly documentary hue. The author openly discusses all the problems. His political flair is infallible and he has a good sense of judging and evaluating current events. All walks of life are branded with the mark of a country not properly attended. Human values and selfless love for one's homeland are no longer priorities.

Diso, Diso is full of didactic maxims that clearly show the life experience of the author, his adherence to lofty values.

Roland Giorgadze understands well the purpose of a literary work and that is why all his words and phrases are loaded with meaning. The author manages to convey a meaningful message in a compressed, verbally laconic way.

The writer uncovers the dramatic scenes of spiritual poverty marked with time, existential details of economical squalor, that cause the fear of national endangerment and the threat of looming genocide. The criticizing and uncovering the national and state faults should not be understood as self-flagellation. It aims at making readers think and also reminding them about the importance of moral life, being close to the creator, about love and the good of forgiving. The author sees the preserving national identity through religious faith. He also sets the ways of coping with these problems in this gloomy scene of national and religious degeneration.

To our judgment, *Diso, Diso* is an interesting publication on the current literary scene and we hope it will get the attention of both general readers and literary critics.

Key words: Diso, Elepter, didactic maxims, verbal laconism.